Európsky parlament
2024-2029

Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

2025/2137(INI)

15.10.2025

NÁVRH SPRÁVY

o prístupe verejnosti k dokumentom – správa za roky 2022 – 2024
(2025/2137(INI))

Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

Spravodajkyňa: Veronika Cifrová Ostrihoňová

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....8

PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH.....9

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o prístupe verejnosti k dokumentom – správa za roky 2022 – 2024

(2025/2137(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“), a najmä na jej články 1, 9, 10, 11 a 16,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), a najmä na jej článok 15,

– so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), a najmä na jej články 41 a 42,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie[1],

– so zreteľom na návrh Komisie z 30. apríla 2008 na prijatie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (COM(2008)0229),

– so zreteľom na návrh Komisie z 21. marca 2011 na prijatie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1049/2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (COM(2011)0137),

– so zreteľom na svoju pozíciu v prvom čítaní z 15. decembra 2011 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie[2],

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. februára 2025 s názvom Pracovný program Komisie na rok 2025 (COM(2025)0045) a na jeho prílohy a na vyjadrený zámer stiahnuť návrhy COM(2011)0137 a COM(2008)0229 na zmenu nariadenia (ES) č. 1049/2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie,

– so zreteľom na rozhodnutie Komisie (EÚ) 2024/3080 zo 4. decembra 2024, ktorým sa stanovuje rokovací poriadok Komisie a mení rozhodnutie K(2000) 3614[3],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. septembra 2017 o transparentnosti, zodpovednosti a integrite v inštitúciách EÚ[4],

[1] Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2001/1049/oj.
[2] Ú. v. EÚ C 168 E, 14.6.2013, s. 159.
[3] Ú. v. EÚ L 2024/3080, 5.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3080/oj.
[4] Ú. v. EÚ C 337, 20.9.2018, s. 120.

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie[5],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 10. februára 2021 o prístupe verejnosti k dokumentom[6],

– so zreteľom na správy a rozhodnutia európskej ombudsmanky, najmä na osobitnú správu OI/2/2022/OAM[7] a rozhodnutie vo veci 1316/2021/MIG[8],

– so zreteľom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva,

– so zreteľom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 14. mája 2025 vo veci T-36/23, *Stevi a The New York Times*/*Komisia*[9],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 13. júla 2023 o prístupe verejnosti k dokumentom – výročná správa za roky 2019 – 2021[10],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. marca 2024 o čase, ktorý Európska komisia potrebuje na vybavenie žiadostí o prístup verejnosti k dokumentom[11],

– so zreteľom na článok 122 ods. 7 a článok 149 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (A10-0000/2025),

A. keďže zmluvy EÚ zaručujú každému občanovi právo na demokratickú účasť a transparentné rozhodovanie, a preto musia inštitúcie zabezpečovať verejnosti prístup k dokumentom; keďže toto základné právo na prístup k dokumentom, ktoré je chránené zmluvami a chartou, umožňuje účinnú občiansku kontrolu[12]; keďže Súdny dvor Európskej únie potvrdil, že prístup verejnosti k dokumentom je nevyhnutnou súčasťou participatívnej demokracie;

B. keďže Súdny dvor Európskej únie zdôraznil, že verejná kontrola legislatívnych informácií má zásadný význam pre demokraciu a umožňuje občanom účinne uplatňovať svoje demokratické práva;

---

[5] Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj.
[6] Ú. v. EÚ C 465, 17.11.2021, s. 54.
[7] Európska ombudsmanka, Osobitná správa európskej ombudsmanky o jej strategickom vyšetrovaní týkajúcom sa času, ktorý Európska komisia potrebuje na vybavenie žiadostí o prístup verejnosti k dokumentom (OI/2/2022/OAM), 21. septembra 2023.
[8] Európska ombudsmanka, Rozhodnutie o zamietnutí Európskej komisie poskytnúť prístup verejnosti k textovým správam medzi predsedníčkou Komisie a výkonným riaditeľom farmaceutickej spoločnosti o nákupe očkovacej látky proti ochoreniu COVID-19 (vec 1316/2021/MIG), 12. júla 2022.
[9] Rozsudok Všeobecného súdu zo 14. mája 2025, *Stevi a The New York Times*/*Komisia*, T-36/23, ECLI:EU:T:2025:483.
[10] Ú. v. EÚ C, C/2024/4014, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4014/oj.
[11] Ú. v. EÚ C, C/2024/6560, 12.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6560/oj.
[12] Článok 10 ods. 3 Zmluvy o EÚ, vykladá sa so zreteľom na odôvodnenie13 jej preambuly, jej článok 1 ods. 2 a článok 9, a článok 15 ZFEÚ.

C. keďže občania oprávnene očakávajú od verejných orgánov transparentnosť, efektívnosť a zodpovednosť a inštitúcie, orgány, úrady a agentúry EÚ by mali na tieto očakávania reagovať jasne a zrozumiteľne;

D. keďže prístup k spoľahlivým a presným informáciám má zásadný význam pre ochranu pred dezinformáciami a účinný boj proti šíreniu dezinformácií;

E. keďže strategické vyšetrovanie európskej ombudsmanky uvedené v osobitnej správe OI/2/2022/OAM odhalilo systémové a výrazné oneskorenia Komisie, najmä pri vybavovaní opakovaných žiadostí (žiadosti žiadateľov o preskúmanie pôvodnej odpovede) po tom, ako bol občanom pôvodne odmietnutý prístup k dokumentom;

F. keďže v máji 2021 novinárka požiadala o prístup k dokumentom, vrátane textových správ, medzi predsedníčkou Komisie a spoločnosťou Pfizer, no Komisia uviedla, že v zmysle svojich interných registračných pravidiel takéto záznamy neuchováva; keďže európska ombudsmanka považovala túto odpoveď za nedostatočnú a odporučila obnoviť hľadanie dokumentov v súlade s povinnosťami prístupu verejnosti podľa nariadenia (ES) č. 1049/2001;

G. keďže Komisia vo svojom oznámení o svojom pracovnom programe na rok 2025 vyjadrila svoj zámer stiahnuť návrhy COM(2011)0137 a COM(2008)0229, ktorých cieľom je zmena nariadenia (ES) č. 1049/2001 o prístupe verejnosti k dokumentom, pričom uviedla, že po rokoch legislatívnej patovej situácie od roku 2011 nie je v dohľadne žiadna dohoda;

Výročné správy o prístupe verejnosti k dokumentom

1. konštatuje, že v roku 2024 Komisia zmenila svoj rámec transparentnosti prijatím revidovaného rokovacieho poriadku, čím objasnila pravidlá prístupu verejnosti k dokumentom podľa nariadenia (ES) č. 1049/2001;

2. konštatuje, že v roku 2024 Komisia dostala 6 938 prvotných žiadostí o prístup k dokumentom a 641 opakovaných žiadostí, čo predstavuje nárast o 7 % v porovnaní s rokom 2023[13];

3. zdôrazňuje, že do 31. decembra 2024 obsahoval verejný register dokumentov Európskeho parlamentu 918 803 odkazov (nárast z 898 267 na konci roka 2023); konštatuje, že celková miera kladných odpovedí zostala vysoká na úrovni 91 %, pričom žiadosti boli spracované v priemere do deviatich pracovných dní[14];

Aktuálny vývoj

4. zdôrazňuje, že aj keď sa určité informácie nesmú poskytovať, malo by sa zvážiť čiastočné zverejnenie, ak je to uskutočniteľné a žiaduce, a to v kontexte prevažujúceho verejného záujmu na transparentnosti, ktorý zahŕňa zásady riadnej správy vecí

[13] Správa Komisie z 19. mája 2025 o uplatňovaní nariadenia (ES) č. 1049/2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie v roku 2024 (COM(2025)0239).
[14] Európsky parlament, Public Access to Documents 2024 – European Parliament's Annual Report (Prístup verejnosti k dokumentom za rok 2024 – výročná správa Európskeho parlamentu), generálne riaditeľstvo pre predsedníctvo, oddelenie pre transparentnosť, máj 2025.

verejných, inštitucionálnej efektívnosti, demokratickej zodpovednosti a zvýšenej občianskej angažovanosti pri tvorbe politík;

5. vyjadruje znepokojenie nad pretrvávajúcim a rozsiahlym nadmerným utajovaním úradných dokumentov zo stany inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr EÚ; opakuje svoju dlhodobú výzvu, ktorú vyjadril vo svojich predchádzajúcich uzneseniach o prístupe verejnosti k dokumentom, aby sa stanovili jasné, konzistentné a právne záväzné pravidlá upravujúce utajovanie a odtajňovanie dokumentov;

6. vyjadruje poľutovanie nad pretrvávajúcou absenciou zmysluplných následných opatrení zo strany Komisie a Rady v reakcii na tieto odporúčania;

7. berie na vedomie, že vyšetrovanie európskej ombudsmanky uvedené v osobitnej správe OI/2/2022/OAM odhalilo vzorec systémových oneskorení Komisie pri odpovedaní na opakované žiadosti, pričom sa zistilo, že štrukturálne nedostatky, nedostatočné zdroje a neúčinná komunikácia v konečnom dôsledku odrádzali jednotlivcov od uplatňovania ich práva na prístup;

8. vyzýva Komisiu na zabezpečenie toho, aby všetky budúce legislatívne návrhy boli založené na spoľahlivých a overiteľných údajoch, ktoré jasne preukazujú ich nevyhnutnosť, proporcionalitu a očakávanú účinnosť; okrem toho naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila úplnú transparentnosť pri výbere zainteresovaných strán, s ktorými sa bude konzultovať počas prípravy legislatívnych návrhov;

9. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v Rade pretrvávajú nedostatky v oblasti transparentnosti; so znepokojením berie na vedomie dôsledky toho, že Rada odmietla udeliť prístup k dokumentom trialógu; vyjadruje poľutovanie nad tým, že nedávne analýzy naďalej poukazujú na nedostatok proaktívnych postupov zverejňovania a registrácie;

10. víta rozsudok Súdneho dvora vo veci *Stevi a The New York Times*/*Komisia* ako dôležitý príspevok k línii judikatúry, ktorá podporila transparentné postupy v inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach EÚ; konštatuje, že v rozsudku sa zdôrazňuje povinnosť proaktívne uchovávať dokumentáciu, aby sa zaistilo účinné uplatňovanie práva na prístup; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že Súdny dvor Európskej únie sa rozhodol neprijať nový výklad nariadenia (ES) č. 1049/2001 vzhľadom na moderné komunikačné metódy a vyvíjajúce sa povinnosti v oblasti transparentnosti;

Odporúčania

11. berie na vedomie prijatie revidovaných vnútorných pravidiel Komisie o prístupe k dokumentom a skutočnosť, že boli vznesené otázky týkajúce sa ich súladu s chartou, ZEÚ, ZFEÚ a nariadením (ES) č. 1049/2001; zdôrazňuje, že prístup k dokumentom predstavuje podľa práva EÚ základné právo, ktoré je nevyhnutné na zabezpečenie transparentnosti, demokratickej zodpovednosti a zmysluplnej účasti občanov; vyzýva Komisiu, aby preskúmala tieto pravidlá vzhľadom na príslušnú judikatúru a vo vhodných prípadoch ich objasnila alebo upravila tak, aby sa dosiahla najvyššia úroveň transparentnosti;

12. berie na vedomie, že Komisia stiahla svoje návrhy na revíziu nariadenia (ES) č. 1049/2001 z rokov 2008 a 2011; vyjadruje poľutovanie nad týmto rozhodnutím stiahnuť

návrhy po rokoch patovej situácie bez jasného plánu, harmonogramu či zmysluplných konzultácií, čo znamená, že sa nevyužila kľúčová príležitosť na modernizáciu existujúceho a zastaraného rámca; vyzýva Komisiu, aby predložila aktualizovaný návrh, ktorý obmedzí výnimky na nevyhnutne potrebné prípady a stanoví novú normu EÚ pre otvorenosť a prístup verejnosti k dokumentom;

13. odporúča, aby sa systémové oneskorenia pri vybavovaní opakovaných žiadostí urýchlene riešili zlepšením vnútorných postupov, pridelením dostatočných zdrojov a zabezpečením včasnej a transparentnej komunikácie so žiadateľmi s cieľom dodržiavať právne záväzky a podporovať dôveru a účasť verejnosti;

14. zdôrazňuje, že transparentnosť a prístup k dokumentom inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr EÚ musia byť pravidlom a že výnimky z tohto pravidla sa musia vykladať striktne, pričom sa musí zohľadňovať prevažujúci verejný záujem na zverejnení s cieľom umožniť verejnú kontrolu;

15. zdôrazňuje, že nedostatok znalostí o tom, či dokumenty skutočne existujú, môže občanom brániť v uplatňovaní ich práva požiadať o prístup; zdôrazňuje, že zabezpečenie toho, aby občania mohli pochopiť a podrobne sledovať legislatívny proces a zúčastňovať sa na ňom, je právnou požiadavkou vyplývajúcou zo zmlúv a charty a základnou požiadavkou demokratickej kontroly a demokracie vo všeobecnosti;

°

° °

16. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Cieľom tejto správy je opätovne potvrdiť, že prístup k dokumentom je základným právom každého občana podľa zmlúv, Charty základných práv a rámca Únie pre prístup k dokumentom, ako aj posilniť kultúru transparentnosti, ktorá zaisťuje spravodlivosť v politických procesoch a verejnej diskusii. Posudzuje sa v nej najnovší vývoj a identifikujú sa existujúce nedostatky – systémové oneskorenia, nadmerné utajovanie, nerovnomerné proaktívne uverejňovanie a neistota.

V tomto zmysle sa v správe navrhuje moderný prístup zameraný na občanov, pri ktorom je zverejňovanie pravidlom a utajenie výnimkou. Ďalším cieľom správy je zabezpečiť včasné a riadne odôvodnené rozhodnutia o žiadostiach; zaručiť včasný a účinný prístup k legislatívnym dokumentom, dokumentom trialógu a dokumentom týkajúcich sa medzinárodných dohôd; a posilniť proaktívne registre. Správa má takisto zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie so zainteresovanými stranami, umožniť informovanú účasť a posilniť demokratickú zodpovednosť vo všetkých inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach EÚ.

PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa vyhlasuje, že do svojej správy zahrnula informácie k záležitostiam týkajúcim sa predmetu spisu, ktoré jej počas prípravy návrhu správy poskytli títo zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti[1], alebo títo zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev:

1. Zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti
Access Info Europe

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne.

Ak sú v zozname uvedené mená, funkcie alebo mená a funkcie fyzických osôb, spravodajkyňa vyhlasuje, že predložila dotknutým fyzickým osobám oznámenie Európskeho parlamentu o ochrane údajov č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v ktorom sa stanovujú podmienky spracúvania ich osobných údajov a práva súvisiace s týmto spracúvaním.

[1] Medziinštitucionálna dohoda z 20. mája 2021 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o povinnom registri transparentnosti (Ú. v. EÚ L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI:http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).